

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmintetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petisior térfogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönb minden hazai postahivatal. — Az előfizetéseket legzélszerűbben posta utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

A mi gyászunk.

Az adó temérdek; a rendes végrehajtók már nem képesek a reánk kivetett összegeket behajtani, s rendkívüli eszközök alkalmazása vált szükségessé; az élelmiszer napról-napra drágul, a ruházatot a közlőgő télre beszerezni nem vagyunk képesek; a mindennapi szükséglet új kiadásokkal terheli nagyon is lapos erszényünket: így és ekként panaszkodunk nap-nap után, sőt itt-ott nem egy átkos megjegyzést hallhatunk azok ellen, kik az állami, közigazgatási s másnemű adók behajtásával vannak megbizva. — S ha mindezek dacára láttatni akarunk s felakarjuk magunkat tüntetni azok előtt, kik panaszainkat nemesak egyszer hallották: erszényünk nem üres többé, a költség és fáradság nem ismer határt, mert ez így szokás, így hozza magával a divat.

Legalább ezekről győződünk meg s győzöttek mindazok, kik a hűvös őszi szélben lobogó fényzőnt, a drágábbnál-drágább koszorúkkal feldíszített sirhantokat a rimaszombati temető kertben halottak estéjén megtekintették.

Felkoszorozott gyász s fényzőntben uszó fájdalom!

Es mindez miért? . . . mert így hozza magával a divat. Szokásaink, erkölcsi nézeteink, sőt hajlamaink, — az izlést nem is említve, — egyiránt hódolnak a világ e kormányzó szeszélyének. Talán már nem is tartják sokan a gyászt, hanem káczérkodik gyászolásnak s a fájdalom, mely vékonyvet facsar a szívből s kora barázdákat von a kevéssel az előtt rózsapiros arcra, talán-talán nem is fájdalom, mert csak a figyelmes szemlélő veszi észre, s az érzi csupán, kinek kebelét marcangolja.

Pedig szerintünk nem igaz bánat az, melyet virágfüzerek illetnek meg, s nem

fájdalom az, melyet ki kell világitani, hogy mások is észrevehessék.

De hiszen a halottak ünnepe a kegyelet ünnepe, mondják a tulbuzgók.

Teljesen igazat adunk nekik mi is. — A mi kebelünkben is ott él ez, de szerényen elrejtőzve, titkon, ébren, s a magán csendjében, — hova nem hat el a külvilág zaja, mi is szeretünk azokkal társalogni, kiket szívről szakasztott le a halál. Csakhogy ez a fájdalom, ez a bánat nem türi a zajt, nem türi a fényt; s a köny, mely ilyenkor szemünk pillájára gyűl, s a boru, mely az arcot bevonja s az önmagáról megfélekedtető elmerengés elég tanubizonyosságai a csendes, de marcangoló küzdelemnek, mely a kebel beljében lefoly. — Vagy talán azért, mert ez által részvétet ébresztünk szenvedésünk iránt másokban is? . . . hangzik a második megjegyzés.

Tudjuk mi is, hogy az együttérzés, a részvét vigasztaló szavai gyógyító balszámként hatnak a fájdalomdult kebelre, de ezt költséges utánjárással megszerezni arculutése a részvét fogalmának s az ilyen közeledés nem rokonszenv, mely vigasztaló szót csal az ajkakra, hanem kíváncsiság, mely udvariasan bár, hálafejtésben a költségekért egy pár vigasztaló szót rebeg.

De az ezen alkalommal felhasznált kellékek az ipart emelik, a forgalmat élénkítik s így a kár haszonba megy, — mondja a harmadik.

A mi az utolsót illeti, helyben hagyjuk, sőt elismerjük, hogy az a temérdek koszoru, mivel kedveseink sirhalmát beborítjuk, a változatos színű és alaku lampionok, mik az újra épített ravatal körül lobognak, az iparnak szülöttei: de ha sorba megkérdezzük a kereskedőket, hogy készletüket halottak estéjére honnan szerezték be: alig fogunk egyet-kettőt találni, ki oly nagyobb várost említene, mely hazánk területén fekszik, s így az elka-

lommal elköltött legtöbb pénz kivándorol az országból.

Es ezekért sem lehet a kereskedőket elítélni, hanem igenis magunkat. Egy pár ily bevásárlót mi is láttunk, kik azért nem vettek egy kereskedésben, mert nem külföldi volt a koszoru s a helyett, hogy annak minőségére, izlésszerű kiállítására tekintettek volna; szó nélkül mentek oda, hol bécsi készítmények valának. S hány lehetett ilyen Gömörmegyében? s hány széles Magyarországon? Az ipart emeljük ugyan, csakhogy ez az ipar nem magyar.

Igy és ekként állván a dolog, bátran kimondhatjuk, hogy a szokásos költséges sirkiállítás sem a kegyeletérzetét a maga szentségében ki nem fejezi, sem a valódi részvételtésre nem alkalmas, sőt a mennyiben leglőbb cikket ez alkalomra a külföld szolgáltatja, nem is hazafias tény. S ha bánatunk és fájdalomunk virágkoszorura és lobogó fényre szorul, akkor ezeknél sokkal erősebb, sokkal nagyobb kebelünkben a feltűnési vágy, mint azon leverő érzet, mi elveszített kedveseink után keblünk redői közt megmaradt.

A tankötelesek összeírása és az iskoláztatás ellenőrzése.

Az elemi tankötelesekről és elemi iskoláztatásról szólunk. Elemi, főképp falusi népiskoláinkban a folyó iskolai évben ismét lesz alkalmunk tapasztalhatni azon mulasztásokat, a melyek az iskoláztatásnál részint a közönyös és hanyag szülők, részint egyes arra hivatott, de semmivel nem törődő községek részéről elkövetetnek, s az iskolai törvényt büntetés nélkül szépen arezulesapják.

Habár eltagadhatatlan, hogy a megyei tanügy és kultúra jelenlegi derék tanfelügyelőnk működése óta szemmel láthatólag előre haladt — ez nem ok nélkül dicséretre legyen mondva, — mégis tény, hogy falusi iskoláinkban a tankötelesek, főképp az ismétlők, a kiknek iskolája mai állapotában, míg t. i. az országos törvény ezekre nézve is teljesen végre nem hajtatik, cizlájának meg nem felel: sokat, legtöbb esetben igazolatlanul és büntetlenül mulasztanak.

TÁRCZA.

1882. Október 22.

Ismét halott . . . s ismét egy „nagy“ halott . . .
Sirnánk, de könnytelen szemünk;
A fájdalom a mit reánk hagyott
Égő, s rá vigaszt nem lelünk.

Megrendítette mindig nemzedet,
Ha el- s kidőlt egy oszlópa. —
De a reményt, — bár sűrűn könnyezett —
Mint most, nem adta fel soha.

Nem, mert költői lantod hangjain,
Midőn hallottuk éneked,
Fájó szívünk enyhet talált, a kín
Lelkünkben lassan engedett.

De most, midőn utánad nem leend,
Kinek hő lelke hangosan
Hirdetné, hogy közöttünk szellemed.
S csak tested az, mi sirba van.

Remegve kérjük: lesz-e dálnokunk
Az „ezred év“ nagy ünnepén? . . .
Avagy már akkor élni sem fogunk
S „Volt“ lesz irva egy nemzet sirkövén. . .

Szabó Lajos.

Halottak estélye.

Mindig megható benyomást gyakorol reánk a sirkert, — de kétszeresen meghatóvá lesz ama kegyeletes szokás által, hogy mindazok, kiknél az elhunytak emlékezete ki nem aludt, virágokkal, koszorúkkal hintik be a kivilágított sírokat.

Szép és kegyeletes szokás! méltó a mester ama tanához, melynek legfőbb törvénye a szeretet.

Ezért volt ma oly diszes, annyira sűrűn látogatott a temető, a gyász, a szomorúság hazája.

Kinek halottja van, e napon gyász-ünnepet ült, s tehetségéhez képest több vagy kevesebb virággal, több vagy kevesebb világitással díszítte fel a sirhalmot, melynek ölében a szeretett lény földi részei pihennek.

De nem a virágok tömege, nem a világitó lángok ragyogása az, mi a szemlélőt ilyenkor e helyen megragadja, — hanem az a néma szomorúság, mely a látogatók nagyobb részének arcán, legtöbbnél könyek között, éles vonásokban rajzolva lebeg előttünk, s oly tiszteletet parancsolóan int maga körül, hogy még azok is, kiket tán hiru szórakozási vágy vezetett ide, csak elfojtott hangon merik tudakozni kísérőjüktől annak nevét, ki egyik vagy másik fényesebben díszített sir alól emlékeztet mulandóságunkra.

O ti érzéketlen, hideg szívek! miért jöttök ide zavarani a bánat, a fájdalom alatt görnyedők áhitatát?

Mulattat-e a kinos, az elfojtott zokogás, mely inkább megrendíthetné lelketeket?

Néztek ott ama nőt, körülötte árva gyermekei; az arezúkról sűrűen lepergő könyek csepjeiben mint török meg a világitás fénye. Szép látvány! Csak lépjetek közelebb, hogy láthassátok a foszladozó ruhákba takart reszkető tagokat is, melyek most kétszeresen fájnak az ősz hideg szelétől, s szemetek részvétlen pillantásaitól.

Nem, ti nem a nyomor gyermekeit, hanem amaz ifju nőt akartátok látni, kiről azt hiszitek, hogy imájába merülve, ifjan elhalt férje emlékével foglalkozik. — Csak lépjetek közelebb, hogy láthassátok néma ajkain lebegni az átkot, szemében a bosszu villámlását a könyelműek ellen, kik a sirt közvetve megássák!

Ha ti érezni tudnátok, nem jönnétek ide szórakozást keresni!

Mert templom e hely, honnan a kételgő elme hitet, a kétségbeesettek reményt, a szenvedők szeretetet vihetnek haza magukkal, hogy megvigasztalódjanak veszteségeik fölött.

Bár mennyire igyekezzenek „modern“ tudósaink bizonyítani, hogy e helyen megszűnik minden, mit életnek nevezünk: maguk a minden tavaszon kizöldülő sírok virágaikkal hirdetik legszebben, hogy egy jobb, új életbe vetett hitünk nemesak a szív ösztönén, nemesak a lélek hő vágyán, hanem azon megdönthetetlen igazságon is alapul, hogy a létező nem mulik el soha, s ha a test e földön alakot cserél is, de a lélek él és munkál az idők végezetéig.

S hova jutnának azok, kiknek egyetlen támaszuk itt pihenne, egyetlen szerelmük itt porladozva, gyámoltalan s örömtelenül állanak szemben az élet küzdelmeivel; — kiknek fájdalom közt kell megharcolniok minden nap s óráért, mely őket az élethez köti? mivé lennének, ha itt nem szerethetnék meg az egyedül csalhatatlan reményt, hogy a harez és küzdelem, csalódás és fájdalom e helyen mind . . . mind megszűnik.

Es az, ki megörzé emlékét szeretett kedvesének, ha eljő ide, hogy látható jelekben is kifejezést adjon az elvesztett iránti ragaszkodásának: bizonyára a szeretetből nyer erőt arra, hogy zugolódás nélkül viselje el az élet mindazon terhét, melynek elviselésére a gondviselés által hivatva lett.

Ilyen gondolatok közt mentem én is felkeresni — a távol elő szülők megbizásából — egy jeltelen sirt, hogy letegyem arra a szerény emléket.

Ifju volt az elhunyt, szívben, lélekben nemes, ki vágyott arra, hogy mint a közelet harezosa, anyai jót valósítson meg maga körül, a mennyire tudományos készütsége mellett magát képesnek érezte.

S még alighogy pályakörével megismerkedhetett, a halál anygala lezárta ajkait.

Most e sirban álmodik.

S engem már megelőzött más.

A siron három kicsike gyertya égett, bekerítve egy, mezei virágból font koszorúval, előtte egy 12—14 éves fiu, nézve merően, mint lobog a három láng gyorsan emésztve tápanyagát.

Három láng! Talán a hitnek, reménynek, szeretetnek jelül . . .

Megszólítottam a fiut.

— Nem tudod-e ki emlékezett meg e sirról?

— En.

— Ismerted mig élt?

— Igen, ő ruházott a mig iskolában jártam.

Oh ti fényesen, ragyogóan világitott kevély sirtoltok, büszke emlékkövek! ha érezni tudnátok, bizony megirigyelnétek e három krajezáros lángot, s mezei virágból fűzött koszorut . . .

A szívek titkait csak Isten ismeri . . .

Hanem azért a halottak estélyét hadd ünnepelje a kegyeletes szokás, mely minden esetre szebb emlék az elhunytak számára, mint a Pharaok és Sardonápolok pyramisa.

Kampo de Vasko.

gon. Az egész pálya, mely mintegy 11 kilométer hosszú leendő, 20—30 öltre álló s itt-ott 40 méter magas oszlopokon függő kettős acélsodrony-kötélen fog közlekedni, melyek közül az egyik 3 cm. vastag leendő. A sodronyok egyike nyugszik; míg másika mozgó s 4 százszoros teherrel megterhelhető kocsik feltartoztatása végett 20—30 öltre akasztó dudorokkal leendő ellátva. Ez utóbbi sodronyt mozgásba két gőzházban elhelyezett locomobil hozza, melyeknek egyike Forró pusztán, másika Poprós határában építetik. A teherkocsik egyrészt azért különíttettek el, hogy a teher megosztassék, másrészt pedig, hogy a rakodásnál és a kocsik kiürítésénél a teher összetörődése fennakadást ne idézzen elő. Ezekon kívül több sodronyházat (Ankerhaus) is építenek. E sodrony pályának előnye részint a folytonos munka, részint a szállítandó teher mennyisége folytán kétségtelen. Az oszlopok az átjáró közlekedési utak felett átlesznek boltozva, hogy a netalán aláhulló vaskódarabok az alatt járó-kelőkben kárt ne tegyenek. A fentemlített jótékony adományokon kívül is elmondhatjuk, hogy a volt tulajdonosok igen jó vásárt csináltak, mert a kisajátított területen csakis az oszlopok talapzata által elfoglalt terület válik hasznavehetővé.

A huszti dalegyet az ungvári dalárda közreműködésével folyó hó 19-én tartja zászlószentelési ünnepélyét, melyre dalárdánkat is meghívta. A zászló-anya Lónyay Jánosné ő méltósága leendő.

Meglátta Gáspár János zeherjei törvénybíró Házás János kondát a mult hó 29-én. A tényt állítólag bosszu idézte volna elő, mert ez előtt három évvel — a mint beszélük — a koresmában együtt mulattak s Gáspár ittas állapotban Házást, ki igen erős ember hírében állott, birokra hívta. A birkozás eredménye Gáspár földhöz csapása lett s hasonló eredmény követte a második próbát is; a harmadik próbán azonban Házás került alóira s midőn jól megdöngyözve felszabadult, baltáját a menekülő G. után dobta. Ettől kezdve gyakran kapott fenyegető üzeneteket H. G.-től de négyeszközt csak az említett napon találkoztak s mi történt itt köztük nem bizonyos. A lövés H.-t mellén találta s kérdés — hogy kiheveri-e?

Helyreigazításul. Az „Ipartársulati lapok“ 1-ső mutatvány száma azon hirt boesátja világá, hogy Rimaszomban Busbak Ádám, az iparügyek e régi derék harezosinak kezdeményezése folytán, több tekintélyes iparos, „Iparos ifjúsági önképző-egylet megalakításán fáradozik.“ Annak idejében köztük ez egyesület megalakulását, a hirre vonatkozólag pedig megjegyezzük: hogy a nélkül. miszerint Busbak Ádám ur érdemeiből az említett téren legkisebbet is levonni akarnánk, — kinek társadalmi tevékenységét a szomszéd Losonezon ismerjük, helyreigazítás képen tudatjuk, hogy a rimaszombati iparos ifjúság önmaga körében érlelte meg az eszmét s valósította is meg — egy pár, a közügyek iránt melegebben érdeklődő rimaszombati lakos jelenlétében.

Liba-história. Egyik rimaszombati asszonyásg három hétig duggattatott egy ludat, melyhez különösen a gazda kötött szép reményeket, azon élvezetre gondolván, mely reá vár majd a teljesen kihízott állat elfogyasztásakor. — Egyszer csak eltűnik a lud s vele együtt elhervadnak a hozzá kötött szép remények is. Keresik, kutatják mindentel, de se hire, se hanva. — A hasztalan fáradozás után bele is nyugodtak mindketten, hogy biz' azt elhozták. — E hitben télt el kilencz nap, midőn a eseléd, kit a fatartóba küldtek fiáért, beszalad, hogy a lud megvan, ott áll a fás kamarában. — Gazda és gazdasszony kifutnak s látnak az ő egykori kövér ludok helyett egy teljesen lesoványodott állatot, melynek szétnyílt orrlukai, bágyadt szemei merednek a légből s tollai rojtszerűleg függnek szanaszét. — A dolognak ekkor reá jöttek a nyitjára, ugyanis a kövér jószág valamitől magriadván, ijedében a fa közé bujt, honnan kiszabadulni nem tudott s 9 napig étlen, szomjan e helyen maradt s csak akkor volt képes előjönni, midőn már teste ugy összeaszott, hogy alig nagyobb egy közönséges varjunál.

Szörnyű öngyilkosság történt Kassán e hó 2-ikán. Ugyanis Hazay Ödön a gr. Hadik-Barkóczy uradalom nyugalmazott jószág igazgatója valószínűleg örülesi rohamban a takarékpénztár másodemeleti folyosóján kétszer magára lött, de a golyók halálosan nem találtán, a lakók rémületére az épület udvarára leugrott s szörnyet halt. — Az öngyilkos 60—65 éves volt, ritka becsületesség jellemezte állítólag üldöztetési mániában szenvedett.

Zepelenyében egy rabló-banda garázdálkodik, melynek főnöke bizonyos Marinasák nevű ember. A belügyminisztérium legközelebb a főnök fejére 200, a banda többi tagjaira pedig 50—50 frtnyi díjt tűzött ki.

A tiszai eszlári esetre vonatkozólag nevezetes mozzanat állott elő. — Ugyanis a kir. ügyészség a Solymosi Eszter meggyilkolásával vádoltak vádala helyezését indítványozza. — A vádindítványt Havas Imre kir. ügyész készítette el. — A vádlévélben négyen gyilkosság közvetlen elkövetésével, hárman pedig bűnrészeséggel vannak vádolva. — A dadai hullán talált ruhákat is megvizsgálták dr. Gluek Ignác törvényszéki orvos és dr. Belki János egyetemi tanár s azon eredményre jutottak, hogy a ruhán látható pettyek hullafoltok s minthogy a Tiszából kifogott holttest alig 10 napig lehetett a vízben, ettől nem szárazhattak, hanem oly hullálód értek, mely már nagyfokú erjedésben volt. — Az ügyben a végtárgyalás december elején várható.

Zsidó üldözés. Mozsony vármegyében az osztrák határ tözsomszedságában Nyulas községben, melynek lakosága tulyomólag német, október 31-én a esceselék állítólag azért, mert kettőt közülök elfogtak először Deutsch A. boltjában követelt el kisebb fosztogatást, majd Steiner Mór lakását rohanta meg s azt valóságos ostrom alá vette; az ablakokat, ajtókat bezarta s a bolott teljesen feldulta sőt egyik-két a menekülő Steinernét orozva lelőtte. A zavargás helyére katonaság vonult s a főbb zavargókat elfogták. A nyomozás kiderítette, hogy egy Weber József nevű ember felesége ágyában egy oly löfegyvert találtak, mely az előtt csak 2 legfeljebb 4 órával lehetett kilőve. A nőt kit csaknem erőszakkal kellett az ágyból eltávolítani, férjével együtt elfogták s velük együtt még vagy 12 embert, kik közt — mint hiszik — vannak a főzinkosok is. — Több jel arra mutat, hogy itt a hatóságok előre szervezett bandávalvan dolga.

Hajótörések a fumei kikötő előtt. Mult hó 28-án óriási vihar korbácsolta az adriai tengert s a folyton dühöngő sirocco mig csaknem fenekestül felforgatta a hullámokat, addig vészfelhőkkel vonta be a láthatárt, melyekből csak egy omlott alá a zápor. A hajótörések számát az „Arfasad“ briggd kezdte meg, mely a hajósok óriási küzdelme dacára roncsokká zuzatott. Két órával később érke-

zett meg Toulonból az „Andrich“ nevű brigantini, melynek azonnal segélyre siettek. Ott horgonyzott ekkor a „Psara“ görög hadi gőzös, melyet kérve-kértek, hogy segítsen a veszélyben forgó hajón, melyet csekély fáradsággal megmenthetett volna, de a kapitány érzéketlen maradt, így a hajó, melynek személyzete nagy ügyvel-bajjal menekült meg, a hullámok által eltemetett, egyidejűleg a „Dunay“ nevű brigantinót is szétzúzta a vihar. 11 óra tájban a „Commendatore“ vitorlás hajó vonta fel a vészlobogót, de ezt sem voltak képesek megmenteni, dacára hogy a „Hebe“ és „Magyar“ nevű kis gőzösök mindent elkövettek megmentésére. — Mig azon hajók, melyek a kikötőbe jathattak sértetlenül maradtak, azoknak legnagyobb része elpusztult, melyeket a vihar a sik tengeren ért.

Irodalom és művészet.

Napról-napra szaporábban találkoznak férfiak, kik vagy anyagi érdekből s tyereségi vágyból, vagy hírnév után való törekvéssel, vagy tisztán emberiségi és vallási rugóktól, de leginkább a tudomány szeretete által indítva egészségüket, sőt életüket kockáztatják s a kevéssé vagy még teljesen ismeretlen országokat és népeket fölkeresik s tapasztalataikat és élményeiket közzé teszik. A tudomány s vallás ezen bajnokait egyesek, társaságok és kormányok segélyezik, sokan közülök saját vagyonukat is feláldozzák. A földrajz érdekében még sohasem áldoztak annyit, egyesek és nemzetek, mint a mi korunkban; a földrajzi tudomány és ennek művelői soha azelőtt nem részesültek oly nagy ünneplésben, mint napjainkban. A földrajzi kutatók nagy serege a földkerekségnek még ismeretlen vidékein napról-napra új hódításokat tesz, azok felett pedig, melyek már némileg megvizsgálva és ismertetve voltak, új világságot derít.

Kétségtelen, hogy azon buzgalom mellett, melylyel a földrajzi tudomány bajnokai minden világörésben folytatják a fölfedezéseket, méréseket és megfigyeléseket: előbb-utóbb minden üres és fehér folt el fog tűnni földképeinkről. Mind-ezeknek természetes következménye, hogy a földrajzi ismeretek terjesztése körül mind élelnebb munkásság fejlődik ki s e tekintetben Európának még kisebb nemzetei, mint a dánok, hollandok és svédok is, sikerrel versenyeznek az óriási szellemi és anyagi erővel rendelkező nagy nemzetekkel! A földrajzi társaságok, a földrajzi folyóiratok, az újabb fölfedezéseket és kutató utazásokat leíró munkák mindinkább szaporodnak s mindenesetre azt tanúsítják, hogy a földrajzi tudomány és fölfedezések iránt a nagy közönség érdeklődése minden művelt országban nőttön nő s hogy a földrajzi ismeretek mind szélesebb körökben terjednek el és válnak szükségessékké.

Nálunk az utóbbi évtizedben a földrajzi ismeretek iránt való érdeklődés ugyan határozottan emelkedett, mindazonáltal a földrajzi munkálkodás terén nyugoti szomszédainknál még jóval hátrább állunk! A magyar földrajzi társaság eme érdeklődést még inkább éleszteni akarja az által, hogy a Franklin társulattal szövetkezve jeles földrajzi munkáknak, nevezetesen nagyobb utelírásoknak magyarításáról s illetőleg kiadásáról kíván gondoskodni, s e végből „Utazások könyvtára“ czím alatt fizetes vállalatot indít meg, melyben első sorban Nordenskiöld, Serpa Pinto stb. fölfedező utazásainak leírása fog napvilágot látni. Midőn társaságunk irodalmunk ebbéli hiányát feladatához képest pótolni igyekszik, egyuttal azon meggyőződésben van, hogy ezáltal nemcsak a fölfedezések és utazások iránt érdeklődő művelt magyar közönségnek tesz jó szolgálatot; hanem, hogy szélesebb körben sikerülend hazánkban a földrajzi kutatók iránt érdeklődést ébreszteni. Reméli pedig ezt annál inkább, mivel első rendben gondoskodott arról, hogy a kiadandó munkák ne csak tudományos tartalmuk, hanem a tetszetős előadás által is ajánlatosak legyenek s még az ifjúságnak is kellemesen szórakoztató olvasmányul szolgáljanak.

A társaság tagjai bizonyára nem fogják elmulasztani ezen vállalatot minél tágabb körben megismertetni s ez által a központi választmányt hathatósan támogatni.

Az „Utazások könyvtárának“ szerkesztésével a földrajzi társaság egy külön bizottságot bízott meg, melynek tagjai dr. Hunfalvy János, dr. Vámbéry Armin, Berecz Antal, dr. Brózik Károly, Déchy Mór, György Aladár, Királyi Pál és Péchy Imre. A szerkesztő bizottság válogatja meg a közlendő munkákat s gondoskodik azok magyarításáról s az átdolgozások felülvizsgálatáról, a mű a Franklin társulat nyomdájában fog nyomtatni. Ara egy évi folyamnak (50 iv.) 5 frt.

Dr. Hunfalvy János.

A „Vasárnapi Ujság“ október 29-iki száma a következő tartalommal jelent meg: Arany Jánosról. Szász Károlytól. — Arany János önéletrajza. — Emlékek Arany János életéből. — Arany János levelei: I. Erdélyi Jánoshoz. (1847.) II. és III. Szilágyi Sándorhoz. (1850.) IV. Gyulai Pálhoz. (1877.) — A Petőfi-szobor leleplezése. — Arany János temetése. — Epilogus. Költemény. Arany Jánosról. — Közlajforrások Romániában. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Egyház és iskola. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondánivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár. — Képek: Arany János, Ellinger 1879. évi fényképe után. Arany János, az 1855-iki acélmetszet után. — Arany János lakása Nagy-Körösrön. — Az Arany-albumból. Családi kör. Than Mór rajza után. — Arany János, (Petőfi rajza.) — A esonka totony Szalontán. (Petőfi rajza.) — Arany János kézirata Toldi II. énekéből. (1847.) — Arany kézirata 1848-ból, 1850-ből és 1877-ből. — Petőfi szobrának leleplezési ünnepélye október 15-én.

CSARNOK.

Az iskolából az életbe.

(Beszély Kozmay Dezsőtől.)
(Folytatás.)

— Hát csakugyan eljön a bába?
— El, elmegyek; hogy ne mennek — mondám — s kértem fogadna el tánczosul a menyti táncra csak lehet. Megígerte az első négyest és a cotilliónt s reményét fejezte ki, hogy tánczozni talán jobban tudok, mint zongorázni. Ha tudta volna, hogy soha egy lépést sem tánczoltam életemben! De eltökéltem magam, hogy külön órákat veszek valamely táncmestertől. Milyen boldog az ember, ha szerelmes! Bertha bejött szüleivel, kinek hasonlóképen boldog új évet kívántam, e napon a nyolcadikat, s elérkezettnek hittem az időt a távozásra, igen, mert Anikó is készülődött.

Hazakisértem. Nem messze laktak, a molnár utcában. Ujlag figyelmeztetve, hogy el ne maradjak a bálról befordult a kapu s eltűnt.

En pedig ebédelni mentem azon tünődve: melyik táncmester lenne leginkább hivatott fortánzerré való kiképzetésemnek 7 nap lefolyása alatt való eszközésében. — Ebéd után, mely bizony elég étvágytalan volt mind az én részemről, mind pedig a Zsigáérol, hozzájuk mentem, hol a délután a gróffal kedélyes preferanczozással töltöttük el egész estig. Rutul vesztettem: ok mind a ketten nyertek. Ezt is jó előjelnek vettem, így gondolkodva: a ki kártyában szerencsétlen, szerencsés a szerelemben.

V. és utolsó rész.

Reggel korán már talpon voltam s 7 órakor beállítottam Zsigáékhoz. Épen a reggelinél ültek. — Zsiga derült kedélyben volt.

— Szervusz Béla — kiáltá, tudod-e mit álmodtam?

— Nos?

— Hogy Hegyi bocsánatot kért tőlem.

— No csak azt várd! — mondám — tudod-e, hogy késebb volna magát összevagdaltatni, sem mint hogy anyyira lealázná magát. Aztán nem tudod, hogy az álmok ellenkezőképen szoktak beteljesedni.

— Lám, én egy sajátságos elméletet állítottam fel az álmok magyarázásának, mely legkényelmesebb: ha rosszat álmodom, annak ellenkezőjét értelmezem, ha pedig jót, annak beteljesültét várom. Valami előzeterem van, hogy az fog megtörténni a mit álmodtam; az én előérzeteim pedig — hiszen cigány vagyok — nem szoktak csalni.

— Teringettél, én is jobb szeretném ha így történnék — szolt a gróf — azt hallottam, hogy ellenfelünk Budapest egyik legkitűnőbb vívója, s ha elveszted hideg véreidet, fiam félek, nagyon félek. . .

— En biztos vagyok kezemben s felnyársálnám, csak boldogult édes anyám emléke ne jelenne meg előttem, ki a tiz parancsolatot annyira szívemre kötö, hogy nem szeretnék ellene véteni még ily esetben sem.

A jó Zsiga szelid lelke nem tudta volna elviselni egy ember halálát, még ellenségeit sem, tegnapi vérszomjas szavait is csak a feltékenység faszította ki kebeléből.

— No ha ily lelkiállapottal megy a párbajnak, kedves fiam, nem sok jót jósolok, mondom félek, nagyon félek.

— Soha se busuljon, uram, hisz András szerint nincs senki, ki megverjen, annyira bizik ügyességemben, s így nincs mitől tartanunk, legfőlebb, hogy véletlenül halálosan sértem meg ellenfeletem, mitől az ég óvjon.

— A te dolgod, fiam, magam sem vagyok vérengző vadállat, de párbajnál, hol mi vagyunk a sértett fél, nem ily véleménynyel vagyunk ellenfelünk iránt.

Mialatt a gróf és Zsiga így vitakoztak, András készen tartá a kardokat s a koesi előállt.

Epen egyidejűleg érkezünk meg az ellenféllel

— Mondja csak ifju uram, — szolt hozzám András a mint a kiszemelt helyiség felé mentünk — kívül vív ezen urak közül Orosz ur?

— Azzal a vörössel ott, ni.

— Hegyi ural? — kérdé s bámulat fogta el, melyben némi megszeppenés volt észrevehető.

— Oh én vén bolond! Mért nem kérdeztem meg előbb. — Tudja-e ifju uram, hogy a vívó mester, ki kényeres pájtásom volt, azt állítja, hogy a legügyesebb tanítványa, s olyan jól tud vívni, ha nem jobban mint Orosz ur: kitűnő kéz, jó szem, borzasztó hidegvér! No, lesz itt komédia. — Csak előbb tudtam volna meg; de hát ki gondolta volna, hogy ez lesz? Oh, bár csak soha sem mutattam volna meg azt az orrvágást, mert ha Orosz ur megkísérli, pörül jár. — Istenem! Istenem. . . . — De teszék róla, — ezzel eltűnt a vívőteremből, hová megérkezünk.

A két ellenfél már szemközt állt egymással.

Zsiga szemei nem ragyogtak most ugy fel, mint tegnap, midőn a gróffal vívott: fényüket egészen ellátszának veszteni; bágyadtan, hanyagul kísérte szemeivel ellenfele kardját, mig Hegyi a legszabályosabb tartást vette föl.

Jó sokáig zörögtek a kardok eredménytelenül, midőn Hegyi ajkain egy szokatlan mosoly jelent meg, jóakarónak lehetett volna nevezni, de mi sokszor láttuk őt így mosolyogni, mikor valami ravaszságon törte a fejét, vagy valami esint követett el egyik vagy másik iskolatársunkon. Zsiga erre egy kissé dühös lett. Kardja a jobb váll fölött, majd hirtelen visszakapva alulról fölfelé suhintva vele Hegyi arca előtt villant meg, az orrvágás volt, a mit a gróffal láttam tegnap.

— No mi lesz most? — kérdém önmagamtól, — midőn láttam, hogy Zsiga e vágásra szánta el magát, s visszaemlékeztem az András aggályaira.

A vér meghűlt ereimben.

A kard kirepült a Zsiga kezéből és . . . és nagy bámulatomra Hegyi visszalépett leereszté kardját s ily szavakra fakadt:

— Uraim! Hogy megmutassam, miszerint gyáva nem vagyok, kiállottam Orosz ur kardja elé, s most bocsánatát kérem tegnapelőtt estve kiejtett oktalan szavaimért, melyet csupán egy, a gróf urtól jogosan tett lecke vont ajkaimra. Talán különösnek tetszik önök előtt, hogy eddig nálam nem tapasztalt barátságos hangon szólok önökhöz, kikkel eddig életem legnagyobb részét töltöttem félreismerve ily két derék becsületes barátot, mint önök. De szabadjon reménylenem, hogy ezután elvetve minden eddig közöttünk fennforgó idegenkedést, megbocsátanak egy megtértnék, s baráti jobbkat nyújtják nekem, hogy azt a legnagyobb köszönettel s a legforróbb hálával szorithassam meg.

— Ez derékül volt mondva — szolt a gróf — s engedje, hogy először is én nyujthassak önnek kezét s örömmönek adjak kifejezést a fölött, hogy a jellemes, derék emberek száma ismét szaporodott egygyel. — Így ni — s férfiasan megrázta Hegyi kezét, ki aztán felénk jött s félig bizalmas félig tartózkodó módon kezét nyujtá felénk. Hát a fiatal szív, mely a jövő édes reményeivel van telve, hogy ne bocsátana meg. Megszoritók Hegyi jobbát s elfeledtük, hogy ellenségek voltunk.

O meghatottan, elfogódva szemeiben könnyekkel csak e szót ejté ki: köszönöm! — A rut vonások eltűntek arczáról, a büszkesége, a gögő a férfiaság, a gúny pedig a meghatottság és szelidség jellegét vette fel. —

— Engedjétek — mondá — hogy hajdani nevünkön szóllítsuk egymást s fogadjatok barátságokba, mint második Damon és Phidias. — En is dikezőzni kezdtem, mondván:

— „Nem keressük mi az okot, mi szivedet barátságra hangolta irántunk: ugy vesszük ajánlatodat, mint a hogy

téve volt. — Örülünk, hogy barátot nyerhetünk benned, s ez által elfelejtetted velünk gyermek s ifjúkori viszálykodásainkat.

Az elérékenyülés e pillanatban a vén András ott bámszkodott a hátunk megett egy billard dáköval kezében.

— Hát ez micsoda, öreg? — szolt a gróf.

— Ez?! Hát dákö!

— Jó! jó, de ugyan mi az ördögnek van a kezében?

A vén katoná megvakarta fejét, egyet simított nagy bajszára s ravasz mosolylyal így kezdte okoskodni:

— Az orrvágásra vártam. — Hegyi ur — mint a vivómesterétől tudtam meg — kitudja parirozni, de kitudja a másikat is, hogy t. i. ki ne üssék a kardot a kezéből, ezt pedig én nem tudtam Orosz ur sem tudja. — Vártam tehát és a mellékeremből kihoztam ezt a dákót. hogy ha netalán észbe jutott volna Hegyi urnak az én jó kis gazdám érinteni, mert csak ez esetben lett volna lehetséges, közéjük rontani minden szabály ellenére s vissza tartóztatni kardját, míg újból nem kezdheték volna, olyaténképen vélekedvén, hogy többször nem alkalmaztatik az orrvágás s mind a ketten kifáradva abba hagyták volna a vívást, ez lévén a legszebb eredmény, mint tetszik tudni.

Zsiga megölelte a vén embert, Hegyi pedig megrázva kezét így szolt:

Nem lett volna ugyan szabályszerű, de nemes eszelekedet lett volna s ezért megérdemli, hogy majd valamikor megtanítsam, miként kell a másikat is kiparirozni.

— Most pedig, fiam, jerünk hozzám s egy derekas villásreggelivel fejezzük be ezt a véres drámát, mely ugy a kedvem szerint végződött — szolt a gróf, s mindnyájan oda mentünk.

Egy kis művészi matinét rendeztünk. — Kálmán és a gróf zongoráztak, Zsiga hegedült. — Legelőször is a „Riadót“ játszották el. — Mikor bevégezték, én is előálltam a szöveggel s szavalni kezdtem. . . .

— Te Béla! várj csak! Te irtad ezt? — kérdé tőlem Hegyi.

— En? — Miért? sőt megvallom pályáztam is vele a dalár-egyletnél.

— De hisz a mai lapok már mint pályanyertes műről beszélnek róla.

— Lehetetlen! — mondtam, nem kis meglepetéssel.

— De biz' ugy van. — Nézd. — Itt van ni! — s egy ott heverő lapot előkapva, megmutatta a kérdéses helyet.

Mindnyájan szerencsekívánataikkal halmoztak el, különösen pedig Zsiga örült s örömeinek e szavakban adott kifejezést:

„No ezt a napot aranyba kell foglalni, mert még ily jó napom soha sem volt.“

(Szegény Zsiga!! Szegény barátom!!!)

De legkülönösebben pedig én örültem, mivel tegnap-óta folyton gyötört az a gondolat, miből veszek frakkot, klakkot és lackezipót és a tánczmeister tiszteletdíját miből fizetem ki, mert a lapnál eddig kapott fizetésemből nem igen felt még ki ily lényegesen tetemes kiadás.

A legbarátságosabb hangulatban váltunk el egymástól, s siettem a dalár-egylet irodájába felvinni a száz aranyat, miből legelsőbben is a házbört gondoltam legillendőbbnek kifizetni: valami sajtósági előérzetem volt, hogy ott találom megint Anikót.

Csakugyan ott volt. De ott volt Hegyi is, kit Anikó ily szavakkal mutatott be:

— Ime Barthay ur legújabb patvaristája.

Bertha egy közeli széken ült, lesütve szemét s elpirult, mialatt Hegyi szerelemtől lángoló tekintetét vetette reá.

Kezdtém sejtteni, mi vitte Hegyit a jó utra: a Bertha iránt való szerleem.

A szerető leány fölismerte, s megismerteté vele viselőnek fonákságát, egyszersmind fölismerte benne a tehetséget és a jellemet, mely talán a környezet és a félszeg nevelés miatt nem tudott benne helyesen kifejlődni, de a melyeknek hatását a szerelem megemmisíti mintegy varázsütésre.

A tapintatos női kedély, a szerető szív megérezte a veszélyt; mi Hegyit a párbajnál fenyegette, kinek szeretetre méltó tulajdonai, — melyek a grófnál töltött rövid órák alatt nekünk is feltűntek — megnyerték a Bertha szívét: s oly feltétellel, hogy Zsigával nem fogadja el a párbajt, hanem tőle bocsánatot kér és vele kibékül, reményt adott neki birhatása iránt.

Ezt mind Anikótól tudtam meg, kit megint haza kísértem. Bertha, mint legkedvesebb barátjának mindent

megvallott, ő pedig mivel szeretett beszélni . . . nekem mondta el.

Szegény Zsiga! képzelem, ha meg tudja, mint fog szenvedni e hir hallatára. — De jobb most, mint később, szíve még ifju s feled, s a pillanatnyi érzelmet ki fogja szívéből rekeszteni, ha látja, hogy nem viszonzható az — gondolom: de e borus gondolatok között nem feledkeztem meg a tánczlecczékéről, hová szorgalmasan járok. — A táncz- mester megvan velem elégedve s én előre is örömmel gondolok a nőegyleti bála: ott látom magamat képzel- mben, mint repülök karomon tartva Anikót, kit most már mindennap haza kísérek Barthayéktól, ki mindig kevesebbet-kevesebbet beszél szájauskájával, de annál többet olvasok ki szeméből, melyeket mindig hosszasan-hossz- szasan feled rajtam s én mindig mélyebben-mélyebben érzem magam azoknak megmérhetlen mélységébe süllyedni, s egyszer majd talán egészen elmerülök s föltalálom meny- országom.

(Vége.)

Piaczi árak: Rimaszombat, 1882. nov. hó 4-én tartott hetivásár alkalmával a gabonanemek és kapásnövények következőleg jegyeztettek:

	hectoliterenkint.		métermázsánként.	
Buza	6.20	6.—	8.30	8.00
Feles	5.—	4.80	6.20	—.—
Rozs	5.—	4.80	6.20	6.10
Árpa	4.10	4.—	6.—	5.80
Zab	2.50	2.20	6.50	6.—
Kukoricza	4.—	3.85		
Bab	—.—	—.—		
Kása	—.—	—.—		
Burgonya	2.20	2.—		
Széna, kötött	—.—	1.90		
Takarmány szalma	—.—	—.90		
Alom-szalma	—.—	—.60		
Zsúp-szalma	—.—	1.35		

Felelős szerkesztő: **Bodor István.**

Magán-hirdetések.

Ércz- és fakoporsók főraktára

**Raktár: Cseren-
csényi-utca Sa-
marjay József ur
házában.**

**Lakás: Losonczi-
utca 16. sz. a.
(saját ház.)**

Alólírott tisztelettel tudatom mindazokkal, kiknek szomorú kötelességök drága halottaikat tisztességes módon eltakarítani, hogy a fentemlített raktárban minden e szakmába vágó tárgyak: ércz- és fakoporsók, (a legdiszesebbtől a leegyszerűbbig), szemfedők, párnák, selyem és perkaill-lepedők, virágok, koszorúk, különféle színű és szélességű koszoru-szalagok, gyász-fütyölök, gyertyák stb. stb. nagy készletben tartanak és a legjutányosabb árak mellett szerezhetők meg.

Kivánságra temetések teljes elrendezését is felvállalom.

Midőn ezen vállalatommal e vidék egy rég érzett hiányát pótolom ki; tettem ezt azon számtalan felhívásnak következtében, mely évek óta hozzám intézettek. Ennélfogva felkérem mindazokat, kiknek ily szomorú kötelesség osztályrészül jut, adandó alkalommal megbízásaikkal tiszteljenek meg.

Végül nem mulasztom el felemlíteni, miszerint főtőrekvésem oda irányul, hogy t. vásárlóimnak a gyors kiszolgálattal mellett jutányos árakat biztosíthassak.

Rimaszombat, 1882. szept. 16.

Teljes tisztelettel

6—*

Hollósy József, temetés-rendező.

Hirdetmény.

A gömörmezei nép- és iparbank igazgatósága részéről közhírré tétetik, hogy mindazon marokzalog tárgyak, melyek a kellő időben ki nem váltattak, illetőleg meg nem hosszabítottak **folyó 1882. év november 25-én d. u. 2 órakor** a gömörmezei nép- és iparbank helyiségében nyilvános árverésen el fognak adni, miről az érdekeltek s a venni szándékozók értesítettek.

Rimaszombat, 1882. október 26.

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

Van szerencsém tudomására hozni a t. Közönségnek, miszerint bécsi vásárlásaimból haza érkezvén, roppant tömeges és nagy vásárlásaim folytán azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy **ujjonnan berendezett szép és nagyválasztéku raktáramat bámulatos olesó árak mellett** tisztelt vevőimnek rendelkezésükre bocsáthatom; és egyszersmind fölkérem, engem becses látogatásukkal megtisztelni, hogy valamint az árak jóságáról, ugy annak bámulatos olesóságáról is személyesen meggyőződni méltóztassék. Raktárban kapható a legjobb és a legdivatosabb **koczkás és sima ruha-kelmék**, a legújabb diszszel, ugyszintén **vattmol, moldon, scheviot és téli foule-szővetek. Kalmuk, barchet** és más divatos **ruha-barchetok, plique és zsinórozott-barchet, a legfinomabb téli kendőket** minden nagyságban és **bámulatos olesó árak mellett** árusítom el: minden szélességű **alopin, terno és szines casemirok, ripsz, lüsztér** és sok más **ruhakelmék dús választékban, indigó, cretonok, kartón és szaténok, fekete faille, fekete és szines noblesse és atlaszok**, továbbá a legjobb gyártmányu **schiffonok, szileziai creasz- és rumburgi vásznak** minden szélességben, **oxford, kanavász és anginettek** minden színben, **törülközők, asztalkendők, szines abroszok esemege kendőkkel. Gobelin és ripsz ágy- és asztalterítők, cachemir és szatin paplanok, fehér csipke, moll és kreton-függönyök. Jute szövet butor-kelmék, futó-szőnyegek és lópokrócok**, kiváló nagy raktárt tartok urak számára **kész fehérnemüekből**, végre bátorodom ajánlani a legújabb divatu **brünni és francia gyapju szövet** raktáramat, melyekből kívánatra kész **férfit és fiu öltönyök** elkészítését szabóm által, jótállás és kedvező feltételek mellett magamra vállalom.

A nagyérdemű közönség becses pártfogásába magamat ajánlva maradtam

Rimaszombat, 1882. október 15.

mély tisztelettel

Engel Adolf.

4—4

GUTJAHR és MÜLLER

(ezelőtt **BROGLE J.** és **MÜLLER.**)

Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár

Budapesten: a Margithid közelében.

Ajánlják szolid szerkezetű és javított gyártmányukat, mint: **Trieurök gazdaság számára: Járgány-cséplőgépek. Szelelő-rosták. Kukoricza-morzsolók**

Szeeskavágók és Borsajtók.

Különlegességek malmok számára:

Dupla malmok. Malom trieur-hengerek. Gabona-osztályozó hengerek. Koptatógépek. Daraválasztógépek. Tararók (Detacherök.)

Malom-alkatrészek:

u. m. Transmissiók. Szijszerek. Rostalemezek. Cséplőgéprosták. Liszthen-gerszták. Koptató-lemezek. Ráspoly-lemezek stb.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

22—30

Gyári raktár és képviselőség: Rimaszombatban SZOJKA JÁNOS urnál.

